SỐ THỨ 1509 NGÀY THỨ BA 28 MARS 1922 NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ 0$02

	HANOI						
	Bản lẻ tại Hanoi và các tỉnh lỵ	Bản lẻ tại các tỉnh nhỏ	Bán lẻ tại Trung-kỳ và Nam-kỳ	Bán lẻ tại Pháp-quốc và các thuộc-địa	Bán lẻ tại Cao-Miên và Lào	Bán lẻ tại Ngoại-quốc
Một năm.	6$00	6$80	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và các công-sở	»	8. 60	8. 00	8. 00	9. 00	»
Sáu tháng.	3. 00	3. 50	3. 20	3. 20	3. 30	4. 50
Ba tháng.	1. 50	1. 75	1. 60	1. 60	1. 65	2. 25
Một tháng.	0. 50	0. 60	0. 55	0. 55	0. 60	0. 75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateurs : G. A. CHESNEAUX
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHAN-KUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-SUYỆN

Adresse télégraphique
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0$ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . . 0$ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 80 le c/m
On traite à forfait pour les centrales importantes.

Cái chí đi cư lên các miền Thượng, Trung-du

Mới rồi ta có dịp được xem một khu dài ở trên một tỉnh Trung du. Chu-vi không rộng lắm : chỉ độ vài ba trăm mẫu, khai khẩn không bao lâu : mới độ bốn năm năm. Thế mà bắp ngô xen cây thóc, củ sắn cạnh vừng khoai, xin-xít không khe, tươi tốt khác thường, chẳng kém chi một vùng đất rất màu-mỡ ở một tỉnh rất màu-mỡ dưới Trung-châu vậy. Ta lấy làm ưa con mắt, ngỏ lời khen ông chủ là một người Nam ta, thì ông hình như cũng được vui lòng hả dạ. Ông nói : « Thực là *người làm nên của*, công-phu tôi biết bao nhiêu, bây giờ mới gọi là hơi ngó thấy cái *kho vàng ở đó*.. » Nhưng ông đưa mắt nhìn xung-quanh rồi lấy tay chỉ quả vào một giải chân núi xa xa mà phàn nàn rằng: Còn bao nhiêu là đất, nếu khai khẩn được, có lẽ tốt lắm, song tôi đành chịu phải bỏ hoang. Ông ạ, đất Trung-du đây không phải là bội-bạc, duy chỉ hiềm một nỗi. ... Tôi vội hỏi cái gì ?... Thì ông lắc đầu mà kêu rằng: .. chỉ một nỗi người làm hiềm lắm ! khó mà có cho đủ dùng ! Chính thổ-nhân ở đây đã không có mấy, mà bảo mộ người ở dưới Trung-châu lên cũng không được mấy nữa. Hỏi ông nói tiếp luôn : Tôi thực đã khôn-khổ mới dụ được hai mươi mấy người ở dưới đồng xuôi lên. nhưng nào họ có chịu ở bền lâu với mình đâu ? Họ chưa lên được bao lâu thì lần-lẻ dường như đã muốn về. Họ thực không có bụng, *có chí* làm ăn ở trên này. Vừa hôm kia ba người cùng một nhà rủ xin tôi về *năm bữa, nửa tháng*. Tôi hỏi về làm gì? Thì họ đáp « nhà có giỗ » Tôi tìm hết cách khuyên nhủ để lưu lại, họ nhất định không nghe. Tức mình, tôi bảo muốn về, thì cho về hẳn, tôi tính tiền công trả hết. Tưởng nói giỗi thế, thì họ thôi, ai ngờ họ cũng bằng lòng lấy nốt tiền công mà đem nhau về thật ..... Đang ngày mùa, mà người làm quen việc nỡ bỏ nó đi, thử xem bực mình và thiệt thòi cho tôi biết là bao ! » Ông nói đến đây ra dáng vừa buồn vừa tiếc. Mà ta cũng thành buồn lây, ta đem bụng nghĩ.

Ừ, đạo làm con cháu tất phải hương hoa thờ phụng, cỗ bàn cúng vái để ghi nhớ lấy những ngày giỗ ông giỗ cha nhà mình, trước là lấy tấc lòng thành kính mà tỏ tình ơn nghĩa với gốc nguồn, sau là lấy giây liên-lạc mà đoàn-viện tụ-họp cả các chi, các phái. Cái tập tục qui-hóa rất đáng khen ! ... Nhưng ta hình như thường thường vẫn nghe thấy có câu « *Con đâu cha me đây* ». Cái hồn linh thiêng của tổ tiên nếu đã có phép theo con cháu về nơi quê nhà ở dưới đăng xuôi để hưởng bát nước cơi trầu, thì cái hồn đã gọi linh thiêng ấy, nếu con cháu ở xa quê nhà, trên Thượng, Trung-du, chắc cũng có thể qua đèo vượt núi theo lên đến tận nơi không nỡ phụ cơi trầu, bát nước. « Phật tại tâm » thì « tổ tiên cũng tại tâm » Cái lòng thành kính đã theo khói hương mà bốc lên, thì dẫu ở đâu cũng cảm-xúc tới vong-hồn các cụ mà triệu các cụ về được ! Cứ lấy một lẽ ấy mà suy, thì mấy người ta nói trên kia, hoặc có phải gặp ngày giỗ gần là giỗ ông bà cha mẹ thử làm một mâm cơm cúng ngay tại chỗn mình ở, phỏng đã ai chê là *hiếu thảo giả* ? hay cứ phải ép mình về làm giỗ tận nơi quê nhà thiên-hạ mới khen là *hiếu thảo thật* ? Hoặc lại là ngày giỗ..dù ông cụ, bà cụ năm bảy đời, bắt đắc dĩ phải về gọi là cho « có đầu người » không lại sợ tiếng nọ điều kia, thì ta thiết tưởng cái lòng hiếu thảo ấy mới chính *thật giả*. Hiếu thảo tại đâu chớ không lấy cái vắng mặt hay có mặt ngày giỗ lệ mà trác lượng cho đúng được ! — Đã lâu ta có dịp nghe một ông người Pháp nói chuyện rằng : « Khi cha mẹ ông mất được ít lâu, ông lấy xương đốt ra tro, rồi tán nhỏ gói lại, ông đi đâu, là ông kính cẩn đem cái gói ấy đi theo đó ». Ý tưởng mới mẻ, lạ lùng thay ! Nhưng xem thế mới hay những người Âu Mỹ có chí thờ tha-hương ngoài-quốc, không phải là quên hẳn ông cha, không phải là hẹp hòi chê-hạn chữ « hiếu » trong một cái thói làm *mâm cao cỗ đầy để tế những tử rưỡi* như câu ca-dao ta thường ngỏ ý mà thôi. — Lại mấy người ta nói trên tự do « xin về nhà có giỗ » vì làm công cho một ông chủ đồn điền tư, nếu bây giờ thử đi dịch cái địa-vị vào làm lại cho một công sở nào, thì phỏng cái cớ viện ra ấy có đủ thế lực mà dẫn chừng được chăng ? Hay cái đời sống kẻ từng hàng giờ hàng phút bây giờ không bảo cứ hơi một tí gì cũng lạm xin phép mà ở nhà hay về nhà ngay được.

Ấy là ta xét riêng về một phương diện tế-tự, *sự đình-công về nghỉ nhà bởi có giỗ* không lấy gì làm đủ nghĩa cho lắm. Bây giờ ta thử xét một phương-diện khác, là phương-diện lý-tài. Mấy người nói trên kia ở một tỉnh xa về tới Hanoi đến một trăm rưỡi ki-lô mét, lại từ Hanoi về tới quê nhà giáp bờ bể cũng xa đến một trăm rưỡi ki-lô-mét nữa. Đi, mà nếu đi ô-tô, đi xe lửa, đi xe tay, đi cả ba thứ liên-tiếp với nhau phải mất độ hai ngày và tiền kinh phí của mỗi người tính ra, bỏ rẻ cũng là hơn bốn đồng bạc. Nếu không đủ tiền, phải *kéo bộ*, rút được đồng tiền, thì lại phải sôi thêm ngày giờ, may ta còn chưa nói tới cái thời buổi danh-giá thời giờ ra tiền bạc, — hai ngày kia hóa ra sáu bảy ngày vị tất đã tới nơi. Ta lại còn bỏ qua những nỗi ăn đường ngủ trọ bất tiện biết là bao, có khi chỉ bởi thất thể nhỡ nhàng mà sinh ra ốm đau khôn khổ.

Tiền kinh-phí đi đường một cách trong hai cách vừa nói, cộng với tiền kinh phí làm giỗ để mời khách, ta không ước lượng chắc tốn kém là bao nhiêu, nhưng có một điều ta dám quyết là món tiền ấy trừ với món tiền công chủ giả lúc ra về để thừa lại cũng không còn được là mấy. Nhưng thôi miễn đừng để nợ lại về sau, vì một ngày giỗ, thì ông cụ bà cụ nào hưởng cái giỗ ấy cũng độ trì bù lại cho đứa con, đứa cháu nó đã tận tâm mà báo hiếu. *Dạ tràng xe cát bể đông. Nhọc mình mà chẳng nên công cán gì !* Công-cán làm ăn bao lâu mà không dành-dụm nên công được chút gì cũng đáng tiếc !

Lý-tài của người làm công nghỉ về nhà đã dành thiệt, mà cả lý tài của ông chủ bá lại không vì đấy mà thiệt lấy rư? Đọc lại cái câu than thở của ông ở trên thì ta rõ. Và ta suy ngay như một đứa ở nó hầu quen mà nó bỏ ta về nhà mấy hôm, tưởng ta cũng có phần lấy làm hơi khó chịu, vì các thói quen của ta ắt có chỗ không được thỏa mãn như ngày thường. Huống chi là một bọn người làm đã quen công quen việc trong đồn-điền, đời với chủ đồn-điền đã như chấp tay, chấp chân thêm vào cho người ta đun đẩy mọi việc, mà lại bỏ người ta giữa lúc nhiều công, lắm việc, thì phỏng sự nhỡ-nhàng ấy có phần thiệt thòi tai hại cho người ta biết là bao ! Mình về, hoặc có người khác thay được mình, công việc của người ta chắc cũng không chạy được bằng với có chính mình. Hoặc lại không ai thay được mình, thì có kẻ người ta phải dành cả việc lại hay rồi ra bỏ hẳn Mình tuy là phận tiểu-nhân thực, nhưng ấy *có tiểu nhân mới gây thành quân tử*.

(*Còn nữa*) Nc. Ô. N.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 25 Mars 1922

Quốc trái Đại-pháp : 57,45. — 78,95. — 63,80. — 84,25 — 92,75.

Chiến Tiềm-kích-đình bị đâm

Tin Gibraltar. — Trong chiếc tiềm-kích-đình 5 — 42 của nước Anh bị đắm, có 23 người thủy thủ chết đuối.

Thăng thưởng

Đại tá Jeannot được thăng thiếu-tướng. Các đại-úy Doussain, Deicheharre, Lonchet, Roberi, Comre, Peyre, Caries được thăng đại-tá

Tại nguyên-lão nghị-viện Hoa-kỳ

Nguyên-lão nghị viện Hoa-kỳ đã ưng chuẩn bản giao-ước về các vấn đề Thái-bình dương.

Paris, ngày 26 Mars 1922

Việc nước Hy-lạp

Nước Hy-lạp đã ưng việc lập cuộc đình chiến, song xin lánh trừ một vài khoản về việc bình vụ.

VÔ TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 27 Mars 1922

Việc nước Đức

Hội-đồng kiểm-tuyệt binh-vụ Đồng minh đã gửi một bức thư cho các liên bang thuộc về nước Đức, hạ lệnh cho các nước ấy trước ngày 5 Avril này phải tuân những điều khoản đã ấn định tại Boulogne, và tại Paris mà gấm ngạch linh tuần cảnh xuống cho bằng trong năm 1913.

Các bản thương nói rằng cứ theo như các điều khoản đã định tại hội-đồng Spa, thì cứ mỗi tấn than của nước Đức đem nộp, nước Pháp lại cho nước Đức tấm quan. Tiền ấy nước Đức đáng để mua thêm vị ăn thức uống cho thợ thuyền. Hiện nay số tiền ấy lại đem dùng vào việc khác. Thực thế, hiện nay tiền mồ tiền than là tấm quan ấy, kỳ thực về tay M. Hugo Stinnes tiêu dụng.

Hy-lạp phúc lại Đồng-minh

Nước Hy-lạp ưng thuận lập cuộc đình-chiến, nhưng xin lánh trừ một vài khoản về đường bình-vụ.

Hội-đồng các quan thượng-thư Đồng-minh

Sáng hôm nay, các quan thượng-thư ngoại-vụ Đồng-minh đã hội-nghị về việc chung-giới miền Thrace, và việc hoàn-cải các khoản trong tờ giao ước Sèvres quan-hệ về cải thể-lệ binh-vụ của nước Thổ-nhĩ-kỳ, và việc vệ-binh v. v. Các việc ấy các ngài đã định quyết xong.

Tại hội Vạn-quốc

Tòa Trị-sự hội Vạn-quốc đã ưng chuẩn bản dự-thảo về việc dân Nga tị nạn tại Constantinople. Tòa Trị-sự định xin các chánh-phủ giúp đỡ cho những dân tị-nạn đến những xứ sẵn lòng dung cho những dân ấy. Tòa Trị-sự có bàn đến việc M. Nansen xin các chánh-phủ cứu giúp các dân tị nạn. Tòa Trị-sự có ghi việc chánh-phủ Anh góp 10.000 livres sterlings về việc chánh-phủ Anh bản rằng nên ấy thác cho M. Nansen bảo-hộ cho các dân tị nạn Chypre, hoặc ở Malte. M. Nansen đã cử ông Procter đại-diện ông ở Constantinople và M. Childa thu xếp việc ấy.

Tòa Trị-sự định bầu cho quan hội-trưởng cuộc hội-nghị Gênes biết những công việc của cuộc hội-nghị vệ-sinh ở Versovie.

Bảo cử nguyên-lão nghị-viện

M. Raiberti Hải-quân bộ thượng-thư trúng cử nguyên-lão nghị viện hạt Nice. Trong 450 phiếu dự bầu ngài được 400 phiếu.

Hội-đồng các nhà giám định Đồng-minh

Trong cuộc hội-nghị dự bị của các nhà giám-định Đồng minh sẽ xét về các vấn-đề tiền tệ, và các trái-khoản nước Nga.

Đời người dài hay ngắn ?

Có người cho là ngắn, mà cũng có người bảo là dài. Bảo là dài, là phải chán đời. Cho là ngắn, là nhà triết-lý. Một phái cho là dài, một nhà cho là ngắn, nhưng dài ngắn là hai phương diện phản trái nhau, thế thì trong hai lý thuyết ấy lý nào phải mà lý nào trái ?

Không, đã gọi lý-thuyết thì lý nào cũng có lẽ phải cả. Nói chán đời theo phương-diện xã-hội mà nói, thì lấy một thân con người ta đứng ở trong vũ-trụ, một ngày tiếp xúc biết bao nhiêu việc, vận động biết bao nhiêu lần, thực đủ khiến cho ta phải mỏi mình nhọc trí. Một ngày còn thế, phương chi một tháng, một năm, một đời ? Người lấy tấm chín mười mươi năm nữa, vì một ngày với một đời thì chẳng qua là một phần trong ức-vạn, đời người dài biết là bao ? Thế mà những sự việc tiếp xúc đến mình, những công việc mình làm trong một năm, một tháng, thường lại hay éo-le kỳ-quặc, biết đâu đã mà định trước cho cùng, cái hình làm đầy-tớ cái tâm, có khi trong một phút một giờ cũng đã thấy bẽn bẽ khó nghĩ ; một mình đương vào chốn phồn-hoa, tối như bóng bóng, gấm như cành-hoa, trong một ngày không lộc nào ngon. Và chẳng vậy mình vật-chất càng ngày càng thịnh, thì thị dục xa xỉ càng ngày càng thêm ; thị dục xa xỉ càng ngày càng thêm, thì mưu mẹo điêu-ngoan càng ngày càng lắm. Đã điêu-ngoan lắm thì sự phiền não của loài người cũng càng thêm chồng chất, mà sự khó khăn cũng lại thêm nhiều, loài người đã phải chịu phiền não khó khăn thì cái thân mình đương trong xã-hội nhân-quần tránh sao cho khỏi có ảnh hưởng kích-thích, mà đã làm cho trở ngại trong đường lợi-vụ, chật vật trên lối sinh-nhai ; ngẫm lại bước đường xa, thật thấy lắm điều rối rít, khiến cho trí não mình đương không nổi, chịu không qua. Chẳng thế mà thôi, dẫn cho sự-nghiệp có vẻ vang, thân danh có đây để song biết bao là cái thống khổ của loài người, cái hiểm-trọng gồm ghê của thế-giới, cái lòng thâm độc của sự thèm thuồng ở trong một xã-hội mình, mất mình để tăng trưởng, tai mình để trọng ngạo cũng đủ xui nên lòng chán ngán, trăm phần chua xót ngàn nỗi đắng cay. Thế thì đời người thực là cái bể khổ không bờ, ta đã có thân ở trong cuộc đời này, thực là chiếc lá lênh đênh ở nơi sóng vải gió dập, chìm chìm nổi nổi biết mấy mươi lần, mới đến được cái thời-kỳ hóa-công cho ta nghỉ, cho ta nhàn, thì một tấm thân đã trải bao là vất vả, đời người thực là dài quá — Cứ như lý-thuyết ấy thì đời người dài thật, vì rằng thế-giới đầu hòa bình, nhân tâm dần thảo-phác ; song trong một thời khi nào lại khỏi tai nghe mắt thấy những sự khổ đốn thảm thương ; vận-hội đi hành thông, bi-vọng đi đây đó, thì trong một đời tránh sao khỏi những sự buồn rầu, những điều thất vọng. Cũng như một quãng đường dài, thì có nơi khấp khểnh, một cảnh đồng phẳng, tất có chỗ gồ ghề, không làm thế nào cho khỏi, mà con mắt nhìn xem đời thì dẫu một ti một tí cũng đủ khiến cho ngao ngán buồn rầu.

Nhà triết-lý theo phương-diện cổ kim mà nói, từ lúc quả đất có sinh-vật đến nay, trải bao nhiêu vạn ức triệu năm, từ lúc thạch khí thời-đại cho đến nay văn-minh thế đại ; từ lúc hễ quan tòa càng cho đến nay từ hải đại-đồng, trong khoảng thời gian lâu dài là thế, mà một đời người bảy tám mươi năm chen vào, khác gì hạt muối ở chốn bể khơi, hột thóc ở trong kho lớn, nào có được là bao. Rừng có cây nghìn năm, mà đời không có người nghìn tuổi, sông có nước không cạn, mà đời không có người không già, bảy tám mươi năm mà trừ ra những khi còn tấm bé, óc non trí kém, lại đến khi tuổi tác già nua, óc mòn sức kiệt, trời có già mưa tháng thỏ. người có tật bệnh bất kỳ, những lúc ấy thì còn làm lụng được việc chi, nghĩ ngợi được kế sách gì, thành ra bảy tám mươi năm cũng không được là thì giờ của mình cả, phần sống sang thân thế, gây dựng công nghiệp, chẳng qua chỉ là một cái thời gian bốn năm mươi năm là cùng. Thế mà trong bốn năm mươi năm ấy, trước từ gia-đình, sau ra xã-hội, gần tự họ mạc, xa đến nhân quần, rén làm sao cho khỏi thẹn với người xưa, dưới làm sao để lên biểu qui mô cho hậu-thế, nào phần sinh kế, nào phần đạo-đức, một tấm thân sao cho khỏi phụ với non sông. Khó khăn thay cái nghĩa-vụ to tát, cái công-nghiệp lớn lao, nó bó buộc mình trong một đời là phải cho trọn vẹn, thế mà những sự-nghiệp lớn lao thường khi trong mấy trăm năm mới không có hiệu-quả, một đời mình là không trọn, còn mong ở đời sau. Vì chẳng cái dẫu không có người nghìn tuổi mà sự nghiệp có khi quá hơn nghìn năm ; đời dẫu không có người không già, mà danh tiếng muôn đời muôn đời còn trẻ. Thế mà đời người thảo chín bảy, như chớp nhoáng, quang âm nào có đợi ai, so với trời đất cao dày thực là ngắn ngủi.

Hai lý-thuyết ấy đều có lẽ cả : nhưng nhà ngôn luận cũng phải ra một lối phán đoán xem đời người ngắn hay dài ? Thưa rằng không ! Đời dài ngắn mấy dẫu, ta chỉ nên biết rằng : Dài ra thì phải làm thế nào cho thân thể ta được trọn vẹn trước sau cho khỏi những nỗi ăn cơ lỡ bước, lọc lõi làm đường, mưu toan lấy sự nghiệp làm dài, tính toán lấy cuộc đời đầy đủ ; ngắn ra nữa, thì ta phải làm sao cho vuông tròn mọi việc, đầy đủ mọi đường, không bỏ quá thì giờ, không bỏ hoài thân-thế, cái thân bấy nhiêu, cuộc đời bấy tấm mươi năm, nhỏ mọn ngắn ngỏi thay, thì phải làm sao cho đáng phương châm, cho tròn trách-nhiệm. Như vậy thì mình không phụ đời, mình ở đời, mình mến đời, mình hoàn toàn nhân cách vậy, còn như đời đã bạc ngắn, xin để nhường các bậc cao minh, đâu đã đám khinh thường phán đoán.

Bật-minh P. B. C.

LỜI ĐÀN BÀ

Cách sinh-hoạt của đàn bà nhà quê ta

Đứng chỗ cây cao bóng mát, ngồi nơi gác tía lầu hồng, có biết đâu cái thân kẻ cấy người cày, dầu mưa dưới một lá không. Ta nên nào cũng chẳng chịu cơm trắng mắc lắc nào cũng quản lụa áo thơ, có nghĩ đâu cái cảnh kẻ khổ rách áo cơm hằm có kho là khổ. Những khi qua nơi thành-thị thấy cái cảnh tượng phong-lưu đài-các, cái cơm nhẹ tinh luống những chẳng mắt mê hồn ; có khi về chốn thôn quê, trông cái sinh nhai vất vả nhọc nhằn, cái mồi thương tâm bỗng khiến đau lòng xót ruột. Điều đó em thực lấy làm nghĩ, không biết cái cao-kiến của các bà chị xem xét ra làm sao, em đây không dám lượng. Nay em hãy nói cái cách sinh-hoạt của đàn bà nhà quê ta, cái sướng thì ít, mà cái khổ thì nhiều, thì không hay rằng vì cách sinh hoạt còn vụng dại mà thế ru ? Nếu vậy thì ta cũng nên vì trong làm gái ta mà kíp làm phương bổ cứu, cho những kẻ chung thuyền cùng hội, cũng cùng được hưởng đời chữ hạnh-phúc ở trong cái thời buổi mới mang nặng.

Cái cách sinh hoạt ở chốn thôn-quê, bết thấy trăm nghề trăm nghiệp, vì dân-trí còn nguồn tối cho nên rộng dài cũng thì, không biết đường làm gặp sao nên vậy mà thôi. Bởi thế kiếm được miếng cơm lấm áo mất bao nhiêu mồ hôi nước mắt mà vẫn không rõi ; suốt đời cặm cụi, đến cái thân làm hy-sinh với cuộc rủi-may

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VINH

Mỗi tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, đày bằng ba quyển

« Thuyền-tình bí sử ». Giá bán 3$00

Tiền cước gửi là 0$35

Mua mau kẻo hết !

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

của trời đất mà chỉ lo cho có sống được là hơn. Cái khổ trong đường sinh hoạt ấy thì dù đàn ông đàn bà ở trong những nơi thôn-giã đều thế cả, chỉ trừ ra phần ít người du-thủ du-thực thì không kể. Nhưng cứ lấy con mắt em đã từng xem xét thì về phần đàn bà lại có chiều khổ hơn.

Kẻ làm ruộng thì đầu ráo áo ướt, tay lấm chân bùn; kẻ đi buôn thì lên ngược xuống xuôi, đầu mang vai gánh, ăn không biết đến miếng ngon, mặc không dám mặc đến của tốt, nâu sồng cộc kệch, lốc thốc lôi thôi, tại trong nhà đối với chồng con, cái công việc nội trợ không khi nào dám biếng nhác. Ấy là kể cái số nhiều nhà trung thường và nhà nghèo khó thì vất vả thật. Nhưng thực ra thì nhà khá giả giàu có cũng không mấy người được quần dài áo rộng ngày tháng chơi không bao giờ. Hãy xem những câu ca-dao của các bạn gái nhà quê ta trong khi làm lụng hoặc hát hoặc đọc lên để than-thở hay an ủi cùng nhau, như: *Một ngày hai bữa cơm đèn, lấy gì làm đẹp làm dòn hợi anh; thân em lo lắng trăm vành, cửa nhà đòng áng một mình trông nom.* Lại như câu: *Em nay con gái nhà quê, một sương hai nắng cam bề làm ăn; sớm khuya bao quản nhọc nhằn, cơm cà do vải tiện lần đã quen, dở hay nào quản chê khen.* Ấy đó, ta xem thế thì đủ rõ cái cách sinh hoạt của đàn bà nhà quê ta vất-vả biết là chừng nào; không vội so với đàn bà các nước văn-minh ngày nay, chỉ so với đàn bà các chốn tỉnh thành ở ta ngày nay, thì hình như khác hẳn, một đằng thì lắm người dật-lạc quá, mà một đằng thì lắm người lao động quá. Đã có người nói: Đàn bà nước ta thực là hèn kém, mà nhất là đàn bà nhà quê, có kẻ cả đời không được mở mày mở mặt mà nhìn thấy cái hạnh phúc của loài người bao giờ. Nghĩ vậy, thực đáng nên ái ngại biết biết chừng nào!

Nhưng đó chỉ vì cái đường sinh-hoạt của quốc dân mình còn hẹp hòi, cho nên đàn bà cũng phải chịu cái khó nhọc như thế. Vậy xin đến kỳ sau, em sẽ xin bàn góp mấy lời về cách sinh hoạt hiện thời của nữ-giới nước nhà phải nên như thế nào cũng mong các nhà có lòng nghĩ đến tiền-đồ, có cái kế diệu mưu sâu gì, bổ ích thêm vào, thì thực là hay lắm.

Thôn-nữ Lương-thị-Hiền.

Dư luận Nam-kỳ

Nhắc lại sự lập Nông-nghiệp tương-tế hội

Cái mục-đích của tệ-báo là cốt để lo cho chấn-hưng nghề nông-nghiệp cả. Vả lại cõi Nam ta vẫn là Nông-quốc, cho nên cần nhất là phải lo cho tinh tấn nghề nông; nếu muốn lo cho tinh tấn nghề nông mà bảo-toàn quyền lợi cho nông-gia, cho khỏi bị gạt bị lừa, thì phải lấy sự lập hội Nông nghiệp tương-tế mà làm cấp-vụ.

Bởi thế cho nên trong mấy năm trời tôi vẫn cứ chuyên tâm cổ-động có một việc lập hội Nông-nghiệp tương-tế mà thôi. Hơn trót nửa năm rồi tôi vì nhiều bệnh, lại thêm bận bịu việc gia-đình, mà phải mang lấy tiếng phụ lòng nông-gia trong sáu tỉnh. Nay tôi tuy chưa rồi rảnh việc nhà, song tôi nghĩ vì cái trách-nhiệm chưa rồi, nên tôi gắng sức trở ra nắm lấy cây bút cùn này mà gắng gượng một ít lâu, quyết lo làm sao cho chấn phát nghiệp nông, cho vừa cái tố nguyện của tôi và cho khỏi phụ lòng chư độc-giả bấy nay.

Nghĩ vì xứ Nam-kỳ ta nghiệp nông tuy thịnh, nhưng việc bán lúa bấy còn lắm lúc gian nan, vì lúa thì lúa của ta mà mỗi khi bán phải để cho người mua cầm cân và định giá. Mà người mua ấy là ai? Đi lại cũng là ba chú Khách.

Lúa của Nam-kỳ ta mỗi năm thâu cất gần hai triệu tấn, nhưng mà dầu ít dầu nhiều cũng phải bán cho Khách-trú. Bởi họ đã chiếm được một mình một chợ, cho đến mỗi khi lúa phát giá thình lình, mà họ cũng ta-rập với nhau cứ cầm một giá đặng mua cho rẻ; thế thì nhà nông ta phải bị thiệt hại là dường nào! Tôi cũng biết rằng trong đám Nông-gia ta cũng có nhiều ông trí-thức cũng biết cái mối hại về quyền-lợi của mình, ngặt vì cô-chưởng nan minh, nên cũng phải làm thinh ép mình chịu mà thiệt.

Ấy vậy sao các ông không lo khuyến khích rủ ren nhau lập hội Nông-nghiệp tương-tế mà bảo-tồn quyền-lợi cho nhau?

Tục ngữ có câu rằng: « *Tơ một khôn nên chỉ, cây côi khó thành rừng.* »

Vả Nông-nghiệp tương-tế là cốt để giúp đỡ nhau, binh vực nhau trong khi cấp dụng, vì mỗi hội hễ khi thành lập rồi thì tất nhiên phải lập một Nông-nghiệp ngân hàng (*crédit-agricol*). Mỗi khi nông-gia nào thất ngặt mà lúa chưa có giá, thì cứ do nơi Nông-nghiệp ngân hàng mà vay bạc, (tiền lời nhẹ), chừng nào lúa phát giá cao thì hội phải lo bán lúa cho mình, làm như vậy thì mình khỏi bán gấp hột lúa của mình mà mất lợi.

Đây là tôi chỉ nói sơ cái đại lược về sự nhà nông ta bị áp chế và cái cốt yếu phải lập hội Nông-nghiệp tương-tế mà bảo tồn quyền-lợi cho nông-gia đó mà thôi; rồi kỳ sau tôi sẽ cắt nghĩa rõ ràng về điều cần ích trong việc lập hội Nông-nghiệp cho mấy ông chưa hiểu nghe cho tỏ tường kẻo còn du-dự.

(N C. M Đ.) Nguyễn-chánh-Sắt

HÀI ĐÀM

Học đánh chầu

Cứ tối tối ba bốn cậu công-tử cùng tụ họp một xó gác nhà cậu Mỗ để bàn chuyện học đánh chầu; lúc thì tiếng tây, lúc thì tiếng ta, người ngoài nghe khó mà hiểu được.

Vợ cậu Z nghe lỏm được ti chút, ngỡ là chồng mình học để thi vào làm sở tầm-tầm.

Mai-Hoa.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đồi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 28 Mars này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 6 f. 05.

Tin tàu. — Tàu *Hanoi* mang thơ đến Hong kong đi qua Hoihao và Quangtchéouwan đến ngày 31 Mars hồi 8 giờ sẽ khởi hành ở Haiphong.

Thư-tín ở Hà-nội ngày 30 Mars chuyến xe-lửa 20 b. 7. sẽ trở xuống Haiphong.

Quan Toàn-quyền đi Ô-cấp. Chiều hôm nay, bản quán được tin rằng quan Toàn quyền Maurice Long đã ra Ô-cấp (Cap Saint Jacques) từ ngày 24 Mars Ngài ở đó trong một tuần lễ.

Cứ như báo *Opinion* ở Saigon thì quan Toàn quyền Long nay đã khỏi hẳn sốt rồi, và công việc quốc-trái nay đã hoàn thành, cho nên ngài định ra nghỉ mát tại Ô-cấp ít lâu trước khi xuống tàu về quí quốc vào khoảng ngày 15 Avril này.

Trước khi về qui-quốc, quan Toàn quyền không trở ra Bắc-kỳ nữa. Ngài định lưu chân ở Pháp chừng bốn tháng, để có đủ thời giờ mà tỏ bày cái chương-trình của ngài với nghị viện, mà cùng quan Thuộc-địa bộ tổng trưởng giải quyết mọi vấn đề như việc chấn chỉnh lại Hội-đồng Chính-phủ, cùng là sắp sửa việc nghênh tiếp đức Khải định ngự đến Marseille và Paris, với việc dự xem cuộc đấu-xảo.

Quan Toàn-quyền đi công-cán lần này sẽ có nhiều cái hy-vọng kết quả rất sung sướng cho thuộc-địa. Lẽ ra đến tháng Juillet ngài mới khởi hành, song vì ngài muốn về tới nơi trước khi Nghị-viện giải tán để kịp gặp các nghị viện mà trần-thuyết mọi việc cho tiện, bởi vậy ngài mới khởi hành ngay từ tháng Avril này.

Cuộc đấu xảo tại nhà Viễn-đông ấn quán. — Nhà Viễn-đông ấn quán (Imprimerie d'Extrêmedrient) ở phố Paul Bert số 30, 32 có mở một cuộc đấu xảo từng trên gác bày những bức tranh vẽ, những tượng bằng đất bằng đồng vân vân, còn mở cho đến hết ngày thứ năm này, cứ sáng từ 9 đến 11 giờ và chiều từ 3 đến 6 giờ.

Quan Nguyên-soái Blondlat. — Quan Nguyên-soái Blondlat đi tàu *Amazone* ở Pháp sang đã tới Sai-gon tối thứ tư 22 Mars hồi 9 giờ 15, có phường nhạc binh ra bến tàu chào mừng. Các quan ra nghênh tiếp đông lắm, trong số ấy thì có quan Nguyên soái Hirizman coi đạo binh Nam-kỳ, quan thủy quân đại-úy Delorme đại biểu quan Toàn quyền, M. Brinlet đại biểu quan Thống-đốc Nam-kỳ, quan Nguyên-soái Blondlat và quí quyến đi xe ô-tô về thẳng phủ Toàn-quyền Qui-phu-nhân lại đi tàu *Amazone* ra thẳng Haiphong, còn ngài thì đi đường bộ ra Bắc. Trước kia ngài định đi thủy phi-cơ ra Hanoi, là có ý để thăm hết các trường máy bay từ Nam đến Bắc và kịp thấy quan Nguyên-soái Puypéroux nội ngày 23 Mars. Song tàu *Amazone* tới Saigon khi chậm, và khí hậu Trung-kỳ độ này không tiện cho cuộc hành trình bằng phi-cơ, cho nên ngài lại bãi việc ra Bắc trên đường không trung. Quan Nguyên-soái định đi kinh lược ở Ô-cấp (Cap Saint Jacques) xong thì sẽ đi đường bộ ra Bắc qua Huế vài ngày, rồi từ Vinh đến Hanoi thì đi xe lửa.

Quan Le Gallen được bổ Toàn quyền hàm. — Chỉ dụ quan giám-quốc ngày 16 Mars cho quan Nguyên thống đốc thực thụ Le Gallen xứ Nam-kỳ về hưu trí kể từ ngày 2 Mai 1922 và thăng lên chức Toàn-quyền hàm.

Xem như vậy thì chắc là nay mai sẽ có chỉ dụ bổ quan docteur Cognacq lên chức thống-đốc thực thụ Nam kỳ thay quan Le Gallen.

Theo giá bạc của Ngân-hàng hay là Công-khố? — Phòng Thương-mại Hanoi có đạt giấy mời các nhà thương-mại Tây Nam trong thành-phố bán hàng theo giá tiền *franc*, đến tối hôm nay 28 Mars hồi 9 giờ họp tại phòng Thương mại Hanoi phố hàng Trống để quyết định về việc nên theo giá bạc của nhà Ngân-hàng hay là giá của Công-khố, vì cái giá của hai nơi vẫn không lên xuống đều nhau.

Vô-tuyến điện — Quan Toàn quyền vừa ký nghị-định cho phép thông tin riêng bằng vô tuyến điện ở Đông pháp với Cavite (Philippines) và Honolulu (Iles Hawai).

Giá tiền mỗi chữ là:
Với Cavite 0 p. 60.
Với Honolulu 1 p. 70.

ĐẾN MÀ XEM, ĐẾN MÀ HỌC

Ta nên đến nhà Viễn-đông ấn-quán (I D E O) phố Paul-Bert, từng gác thứ nhất kể ở dưới lên, mà xem các ảnh vẽ của bà de Fénis de Noreuil. Buổi sáng từ 9 giờ 3 đến 11 giờ, và buổi chiều từ 3 giờ đến 6 giờ thì đến xem được. Bà vốn là một tay mỹ-nghệ đại tài, và lại là một chân giáo-sư nữa. Bà có tranh đem đấu xảo tại phòng đấu-xảo *Salon de Paris* từ xưa đến nay có tới 12 năm rồi, bà đã họa nhiều tranh ảnh ở nước Pháp, nước Anh, nước Ý, và ở Viễn-đông. Nay bà de Fénis định lập một ban học để dạy người Annam ta cái nghề vẽ tranh nhỏ, đào tạo lấy những tay mỹ nghệ tinh xảo sau này có thể vẽ ảnh thuê cho người đồng bang, kiếm được nhiều tiền mà không phải khó nhọc. Khi học được nghề ấy rồi thì mỗi tháng vẽ được bốn năm cái ảnh mỗi cái được độ 20 đồng. Ai muốn học ban ấy, thì nên đến nhà Viễn-đông ấn-quán xin ngay từ bây giờ. Ai muốn xin học thì cứ viết thư cho bà de Fénis nói rõ tên và chỗ ở rồi có muốn biết thêm điều gì nữa bà sẽ phúc lại cho. Ban học này bà de Fénis lập ra dạy không lấy tiền. Song muốn học nghề ấy cho thành tài, cần phải đỗ bằng sơ-học tốt nghiệp đã, và có ít nhiều học thức mới được.

Cuộc đua xe đạp chạy 100 kilomètres — Sáng chủ nhật tuy trời mưa đường ướt là thế mà cuộc đua xe cũng thành. Mới 6 giờ 15 những người ứng thi đã đến đủ cả. Đúng 6 giờ 45 bắt đầu chạy. Chưa đi được một vòng thì hạt mưa đã lác đác rơi xuống. Trong 14 người chạy thi thì có cậu Lantard, đến Cột đồng hồ ngã phải bỏ. Đến vòng thứ hai thì lại hai người nữa bỏ. và lượt thứ bảy chỉ còn 7 người. Bấy giờ mới mưa dữ, người nào cũng bùn lấm cả người, không nhận được mặt nữa. Đến vòng thứ 11 thì chỉ còn 6 người. Đến vòng cuối cùng thì 4 người đạp đều xuýt xoát nhau cả là Secheret được giải nhất, Mégy giải nhì, rồi đến Progin và Gérard

Kỳ thi đội thông-ngôn. — Những đội thông-ngôn ứng thí tại phủ Thống-sứ ngày hôm qua để bổ vào ngạch thông-ngôn các tòa Sứ thì những ông có tên sau này được trúng tuyển

MM. Ng-ngọc Khuê, Nguyễn đình-Chính, Ng.-đăng-Sinh Trịnh-Bình, Phạm-Lưu dit Lưu-Charles, Tống sơn-Thi, Trương-v. Phúc, Ng.-văn Nhung, Hồ-sĩ-Liên, Lương-sĩ-Mai, Đặng-huy Lợi, Ng-v-Ý, Ng v-Cầu.

Kỳ thi tiếng Khách. — Sáng hôm nay, hồi 9 giờ tại Tòa án Hanoi có mở kỳ thi tiếng Khách. MM. Abar phó chưởng lý làm chủ tọa, Durand phó chủ sự phòng dịch án và A-Kao thông ngôn tiếng Khách ngạch Tư-pháp làm hội viên. Hội đồng sát hạch xong thì có hai ông được trúng tuyển là MM. Trần-văn Ngọc thư ký thượng hạng hạng tư tại phòng quan Chưởng-lý Hanoi và Thin-Nhàn thư ký hạng năm tại tòa án Nghệ-an.

Bản quán có lời mừng hai ông.

CÓ ĐẤT MUỐN BÁN

Ai muốn mua đất làm nhà xin mời đến hiệu Thuận-khoát số 42 phố hàng Đào nói chuyện. 3227

Cuộc hát làm phúc — Trong một số báo trước bản quán đã nói rằng nay mai tại rạp hát Tây sẽ mở một cuộc hát diễn bản Tây-sương tân-kịch của M Vũ đình-Long để lấy tiền giúp xã Hauviné bên Pháp, trường Thể-dục và hội Hợp-thiện. Nay được tin rằng đầu tháng Avril thì khai diễn, nhưng chưa biết đích ngày nào. Vé bắt đầu bán từ ngày 1er Avril tại nhà Hội quán Hợp-thiện phố hàng Da và tại Hiệu Hòa-ký số nhà 75 phố Paul Bert (hàng-Khay) Hanoi, từ 11 giờ đến 2 giờ chiều và từ 5 giờ đến 7 giờ rưỡi tối. Nên sớm lấy vé kẻo hết chỗ.

Cuộc thi thơ. — Bản-quán mới tiếp được bức thư và một chục bạc của cô Ngô-thị-Quyên gởi đến. Trong thư có nói muốn xin một bài thơ nôm ngũ-ngôn để khắc vào biển hoành cung tiến đền hai bà Trưng, nhờ bản-quán bá cáo để các nhà thi-sĩ soạn giúp cho. Bài nào hay xin biếu một chục bạc nhuận bút và hai cái khăn mặt thêu của chính tay cô còn đang thêu, sắp sửa gửi đến. Cô Ngô-thị Quyên trước đã treo giải thơ vịnh bà Trần-thị-Thọ, nay lại bày ra cuộc thơ này, dẫu một chục bạc và hai cái khăn thêu, không đáng là bao, nhưng cũng là một cuộc mua vui của khách làng văn vậy. Vậy xin có lời kính cáo để các nhà thi-sĩ biết, và xin định hạn từ nay cho đến hết tháng Avril này, ông bà nào có lòng nghĩ giúp, cứ gửi cho bản-quán, rồi bản-quán sẽ nhờ các bạn đồng nghiệp lập Hội đồng điểm duyệt như cuộc thi thơ mới rồi.

Ngạch địa-chính tham-tá — Quan Toàn-quyền vừa mới ký nghị-định sửa đổi lại ngạch địa chính tham-tá (agents techniques du cadastre) như sau này: Ngạch mới ấy có ba hạng: thượng hạng niên bổng là 2400 p 2180 p. 1976 p. và bốn hạng thường là 1760 p. 1540 p, 1320 p. và 1100 p.

Ngạch này để dành riêng cho các học sinh có bằng tốt nghiệp trường công chính (ban địa-chính).

Cái tiếng *agents techniques* xưa nay các báo-quán vẫn theo như chữ dịch ở trong Quan báo mà gọi là tham tá, nhưng thiết tưởng dịch như vậy không được đúng. Bản báo nói là không đúng, chứ không phải là không xứng, vì các ông đã học tốt nghiệp ở trường Công chính khi mới bổ ra đã được ngay hơn một nghìn một năm thì chính là ngang hàng với ngạch tham tá tòa Sứ, tòa Thương chính hay là Bưu-điện vậy. Song ở sở Công-chính cũng có ngạch *Commis des Travaux publics* chính là tham-tá công-chính thì ngạch ấy gọi là gì được?

Chữ *Agents techniques* thiết tưởng gọi là chuyên môn cán sự thời đúng hơn cả. Có lẽ ta chưa quen thì gọi như vậy tưởng là không lịch sự bằng tiếng tham-tá mà thôi, nhưng gọi như vậy mới đúng, vì nay quan Toàn-quyền lại mới đặt ra một ngạch *Agents voyers des Travaux Publics* nữa, chính là cán sự lục-lộ là ngạch tương đương với ngạch Tây, học lực lại phải cao hơn ngạch *Agents techniques* mà lương bổng cũng cao hơn. Vậy thì chẳng có lẽ cũng gọi là tham-tá thì không đúng. Đó là một ý-kiến xin ngỏ cùng các viên chức trong sở Công-chính là các ông Commis, các ông Agents techniques, các ông Agents voyers, để tùy các ông bàn định, tất nay mai thế nào sở Công-chính cũng đặt nhất định lấy ba tiếng để phân biệt ba bậc khác nhau vậy.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN-QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. 8:00
ẤY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40
THUYỀN TÌNH BỂ ÁI của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-BắcTân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

Tại đền Cổ-Lê. — Sáng hôm nay, các quan viên tế tại Văn-miếu Hanoi hôm nọ lại cắt cử người lên tế ở đền Cổ-Lê Hội-đồng tại làng Thụy-khuê, ngay cạnh Hồ-tây sang.

Đền này là của đức Tiên-đế triều Nguyễn ta lập nên, để thờ các vị công-thần nhà Hậu Lê.

Tòa án Trừng-trị. — Chiều hôm qua tòa án Trừng-trị xử những việc sau này:

Học-sinh hành hung. — Vì một chuyện thù hằn nhau không cho mượn quyển tự-vị mà cậu Lê v-Can 15 tuổi là học-sinh trường Bảo-hộ cầm bơi chèo và búa đánh đón đường, đánh cậu Dương-Thọ là bạn đồng song bị thương ở mặt và gẫy mất cái răng tại đường Huế. Việc này bản-quán đã nói rõ trong số báo ngày thứ hai 20 Mars. Tòa hỏi nguyên bị chứng tá cả kỳ trước rồi, đến kỳ này tuyên án phạt cậu Lê-văn-Can 1 tháng tù và bắt M. Ban là bố đẻ ra cậu Can phải bồi 500 đồng cho cậu Dương Thọ và phải chịu các tiền lệ phí.

Cách trả thù giã-man. — Tên Vũ-văn-Khuỳnh ở làng Tiền khê, huyện Kim-động, tỉnh Hưng-yên nhân có hiềm thù với mấy người làng; một đêm tối trời, lẻn ra cắt mấy đoạn dây

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai.)

N° 58

TRÀ-HOA-NỮ

(La Dame aux Camélias)

Trước-giả: ALEXANDRE DUMAS FILS

Dịch-giả: NGUYỄN-HẢI

Cúc-nương bước vào nàng mặc đồ đen cả mà che kín mặt. Tôi nhìn qua bức *đăng-ten* cũng không trông rõ mà nhận được mặt nàng. Vào đến trong phòng khách, nàng bỏ bức màng che mặt ra. Mặt nàng tái mét như pho tượng đá. Nàng rằng:

— Anh *Ái-minh* ơi, em đây. Anh muốn gặp em, em đã đến đây.

Rồi hai tay nàng bưng lấy mặt, gục đầu xuống mà tuôn nước mắt ra tầm-tã. Tôi lại gần nàng, tôi biến hẳn giọng mà hỏi nàng rằng:

— Em làm sao thế?

Nàng nắm chặt lấy tay tôi, mà không trả lời, vì nước mắt chưa chảo, làm cho nàng nghẹn cổ không nói được ra hơi. Nhưng được một lát, đã hơi nguôi dạ, nàng mới nói với tôi rằng:

— Anh *Ái-minh* ơi, anh làm cho em đau khổ quá, mà em chẳng làm gì anh hết.

Tôi mỉm cười một cách rất cay-đắng mà rằng:

— Chẳng làm gì hết?

— Em chỉ làm những điều, cái tình thế lúc bấy giờ bắt em phải làm thôi.

Tôi không biết, suốt trong cuộc đời bác, đã có lúc nào bác thấy, hay là sau này có lúc nào bác có thể thấy được cái cảm tình trong lúc tôi trông thấy *Cúc-nương* không! Nàng đến nhà tôi lần cuối cùng, nàng cũng ngồi vào chỗ nàng vừa ngồi xuống kia, duy có một điều rằng thời bấy giờ nàng đã là tình-nhân người khác; biết bao nhiêu cái hôn khác, không phải của tôi, đã được từng biết cặp môi kia, vậy mà tôi cũng còn ghé miệng mà hưng lấy, vậy mà tôi cũng thấy được rằng tôi yêu người đàn-bà như xưa mà có lẽ xưa nay chưa bao giờ tôi yêu đến thế. Tuy vậy, gợi đến chuyện vì đâu nàng lại nhà tôi, tôi cũng lấy làm khó lắm. Hẳn *Cúc-nương* cũng hiểu vậy, vì nàng lại nói với tôi rằng:

— Em đến đây làm bạn cho anh, anh *Ái-minh* ạ. Vì em đến đây để xin anh hai điều này: xin anh thứ tội cho em vì đã trót nói với cô *Ô-linh* những lời em nói hôm qua, xin anh ra ân mà tha thứ cho em, đừng làm những điều có lẽ anh còn đang sắp sửa làm. Chẳng biết anh có định tâm làm như vậy hay không, mà từ khi anh trở về đây, anh đã bắt em cam chịu bao nhiêu nỗi niềm cay-đắng; cho đến bây giờ, những mối cảm-tình em đã phải đa-mang đến sáng hôm hay, anh cứ bắt em chịu lấy một phần tư, em cũng không thể nào chịu nổi. Anh sẽ thương em, anh nhé? Mà anh cũng hiểu rằng trai anh hùng còn có lắm thủ-đoạn cao-thượng hơn là cái thủ-đoạn trả thù một gái ốm đau sầu não như em. Này đây, anh thử cầm lấy tay em xem. Em sốt, em đang nằm mà phải bỏ dậy đến đây, không phải để xin với anh coi em như chỗ bạn bè, nhưng chỉ dám xin anh từ nay cứ hững hờ cho như khách qua đường vậy.

Tôi cầm lấy tay *Cúc-nương*, tay nàng nóng như thiêu như đốt; tội-nghiệp nàng khoác áo tơi nhung mà vẫn run lên cầm cập. Tôi vần cái ghế bành nàng ngồi đến bên lò sưởi. Tôi nói:

— Vậy ra em tưởng rằng cái đêm anh chờ em ở nhà quê, anh về tìm em ở *Ba-lê*, mà rồi anh chỉ thấy có bức thư nó xuýt làm cho anh hóa dại đó, anh không đau khổ hay sao? — Anh yêu em như thế, em nỡ lòng nào mà lừa dối anh, hử *Cúc nương*?

— Anh đừng nói đến điều ấy, em đến đây không phải để nói đến chuyện ấy đâu. Em muốn đến thăm anh, mà chỉ dám mong anh đừng coi em như kẻ hiềm-thù, em còn muốn bắt tay anh một lần nữa đó. Anh có một người nhân-tình trẻ, đẹp, nghe nói anh yêu anh quí, anh nên sung sướng với nàng mà quên em đi,

— Còn em hẳn là em sung sướng lắm?

— Anh thử coi xem em có ra một người sung sướng hay chăng? Anh *Ái-minh* ơi, anh đừng cười cợt cái lòng đau đớn của em; em đau-đớn vì đâu, đau đớn đến thế nào, anh còn biết hơn người khác đó.

— Vì dù em có khổ sở thật như lời em nói đó, thời em có muốn không bao giờ phải khổ sở cũng là tùy em cả.

— Không, anh ạ. Chí em dù quyết-định mà cũng không thắng nổi được lòng trời. Không phải là em vâng theo cái tính lăng loàn đĩ thõa của em, như ý anh muốn nói, nhưng thật là em vâng theo một sự thiết yếu rất đứng đắn, những lý nhẽ ấy một ngày kia anh sẽ biết, mà rồi anh sẽ thứ lỗi cho em.

— Sao em chẳng nói cho anh biết những lý-nhẽ ấy hôm nay?

— Vì nó không thể làm cho đôi ta lại được gần nhau, mà nó lại làm cho anh có lẽ phải xa những kẻ anh không xa được.

— Những kẻ ấy là ai?

— Em không thể nói được với anh.

— Thế nghĩa là nói láo!

Cúc-nương vùng đứng dậy đi ra cửa. Khi tôi đem người đàn-bà xanh xao, ủ-dột ấy mà so với con bé điên rồ chòng ghẹo tôi trong rạp Hài-nhạc thì tôi không thể đứng nhìn cái đau đớn âm thầm, sâu-xắc ấy mà không cảm-động. Tôi đứng chắn ngang cửa mà rằng:

— Em không được đi đâu cả.

— Sao vậy?

— Vì, mình dù làm cho tôi chịu bấy nhiêu cay đắng, tôi cũng vẫn yêu mình, muốn giữ mình ở lại đây.

— Để đến mai sẽ đuổi em ra, có phải không, anh? Không, không thể được. Số-mệnh đôi ta, trời đầy-đọa phải cách xa nhau, anh còn toan khăng khít nữa làm gì! Có lẽ rồi ra anh sẽ khinh-bỉ được em, chớ bây giờ anh chỉ có thể hiềm-ghét được em thôi.

Tôi được gần người đàn-bà ấy thì tôi lại thấy cả mối ái-tình, cả bao nhiêu lòng dục-vọng của tôi lại đều dấy động. Tôi nói to rằng:

— Không, *Cúc-nương*, không. Anh xin quên hết, rồi đôi ta lại sẽ được sung-sướng như đôi ta đã cùng nhau bàn tính xưa kia.

Cúc-nương lắc đầu ra ý không tin, mà nói với tôi rằng:

— Em chẳng phải là nô-lệ, là con chó của anh sao? Đây, anh muốn làm gì em thì làm, anh cứ việc giữ lấy em, em là của anh rồi.

Nàng cởi áo ngoài, bỏ mũ, vứt lên trên ghế; rồi giật mạnh những khuy áo mặc trong. Vì bệnh của nàng thường có lắm lúc nổi cơn, mà trong những cơn ấy, máu xông tự trái-tâm lên đến óc, làm cho nàng nghẹt hơi khó thở. Nàng ho khan mấy tiếng như rút ruột rút gan, tiếng ho kêu lên khù khụ, sau nàng lại nói với tôi:

— Anh cho nó ra bảo tên xa-phu của em đánh xe về.

Tôi ra lấy, đuổi người ấy về. Khi tôi trở vào, *Cúc-nương* đã nằm dài trước đống lửa, mà vẫn rét, hai hàm răng run lên cầm cập. Tôi đề nàng vào lòng, cởi áo cho nàng, mà nàng không hề cựa cậy; tôi ẵm nàng đặt lên giường, người nàng lạnh buốt như đồng. Tôi mới lại ngồi gần nàng, vuốt ve ôm ấp, cố làm cho nàng được ấm.

Ôi! Cái đêm hôm ấy mới dị-kỳ thay! Tất cả cuộc đời của *Cúc-nương* dường như thu cả vào những cái hôn nàng đáp điếm cho tôi. Mà tôi yêu nàng quá thể, những lúc say-sưa trong cuộc hoan hân, trong cuộc sướng đến mê đến thét, tôi lại tự hỏi xem tôi có làm cho nàng đến chết để khỏi rơi được vào tay kẻ khác hay chăng.

(Còn nữa)

Ai có giấy quốc-trái bất cứ năm nào, hay giấy trái-phiếu nông của các hội Công-thương mà ai muốn bán thì xin đem lại hiệu Đức long. ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chấm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì mà không có chỗ bán, xin mời đến chấm-chước hay là viết thư đến, bản-hiệu xin hết sức cổ-vũ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU

2058 cẩn-bạch.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY nói số 243

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2045 MẠO-THỊNH kính cáo.

HỎI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau nguy, phải ngộ lành, phải đau khi quần mà đi chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chỉ nhờ cả, nay hãy thăng ngồi rồi phải đau khi quần đi kinh niên, hoặc phải đau ở phải; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tiên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các ngài cũng biết rồi. Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lậu thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lậu mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đét, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam-Việt, nếu các người không muốn giống nòng Nam-Việt bao mãi đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi thì tôi đã bảo đi mới được.

Vậy các việt thì có thuốc Bão-chế MONTÈS rất là *Poudre Jaune* mà hồi mua một lọ BRON-CHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa súp, nếu mệt gì, thì tự ý khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Chai lớn . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. . . . . 12 f. 00
Độ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bác khỏ Nhật-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . 4 f. 45
Độ 0 $ 70 đến 0 $ 80
Sáu lọ. . . . 24 f. 50
Độ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ. . . . . 11 f. 50
Độ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ. . . . . 11 f. 40
Độ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt dịch, như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay hại người hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ nếu mới nhiễm rồi uống nước rõ nóng đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏe, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nước nước nóng và ủ người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 84 phố Paul-Bert, Hanoi

thép giấu đi chỗ khác rồi lại đi vu cáo với quan trên cho những người thù của nó. Nương tình gian dễ lộ nên quan trên đã minh xét ra rằng chính tên ấy đã làm việc gì-man fy. Tòa hỏi chứng tá xong phạt tên Khuyến 2 năm tù về tội ăn cắp giấy thép để răn kẻ khác.

Làm càng bất lương. — Tên Trần-đình-Bính tức cai Lý làm cai cho sở Công ty dầu hỏa ở Gia-lâm thông đồng với tên Trần-văn-Ưu tức Nhượng và Triệu-văn-Hợp cùng cửa kho ăn cắp 200 thùng-sơn, mà những tên Ng-v-Công Phạm-v-Thuận, Ng-v-Thăng và Ng-v-Thảo tức Đức làm cu-ly tải chuyển tài những sơn ấy về Bắc-ninh và Hanoi để bán lấy tiền chia nhau.

Tòa phạt tên Trần-đình Bính 4 năm tù; tên Triệu-v-Hợp 3 năm; tên Trần-văn-Ưu 1 năm và tên Ng-văn-Công, Phạm-v-Thuận Ng v-Thăng, Ng-v-Thảo mỗi tên ở tháng tù và tù ấn cấp.

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay, tòa Thượng thẩm xử những việc sau này :

Chống cự với linh Thương-chính — Một hôm người linh Thương-chính gặp một người cầm chén thuốc phiện lậu giấu vào trong áo chực lại bắt thì lũ tên Ưng ngăn lại cản trở để tên kia lẩn thoát rồi lại lấy nỗi đập vào đầu người linh. Tòa án Trường trị tỉnh Nam-định phạt tên Ng-phan-Du, Ng tất-Ưng, Ng-lất Chúc và Ng-văn-Chai mỗi tên 500 francs.

Chửa đò gian phi. — Nguyên có tên kẻ cắp xoáy của người Tây một cái ví đa có 4.000 quan ở trong rồi đem gửi tên Vũ-v-Cương tức cai Cương. Tên cai Cương lấy của đưa ăn cắp lấy 30 đồng bạc, còn tiền tan nát với nhau. Tòa án Trường-trị Haiphong phạt tên Vũ v-Cương 18 tháng tù và phải đền cho người bị mất cắp 4.000 quan. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ai bắt được ? — Một con chó săn cái còn non, tầm tháng lưng và vàng, mõm đen hai tai đen, bụng trắng có lốm đốm đen, bên hông trái có ba cái chấm vàng lợt vào khoảng giữa hai miếng và to. Ai bắt được, mang đến trả tại bản quán, hoặc tại số nhà 7 Route du village du Papier, ngay trường Bảo-hộ, xin hậu tạ.

3227

Mông thưởng về cuộc công-thải. — M. Trần-huy-Bạo, quản-lý đồn-điền Tartarin ở Bắc-giang quán làng Thịnh quang, tổng An-bá huyện Hoàn-long, tỉnh Hà-đông, được thưởng bằn tiêm việm cung phục.

Số báo ngày thứ ba 21 Mars vừa rồi trong mục mông thưởng về cuộc quốc-trái có đăng lầm rằng M. *Phạm-kế-Duật* mông thưởng tăng cửu phẩm văn giai thì nay cải chính lại là : M. *Phan-kế-Giuật* cho đúng.

Giải vào tòa án. — Tên Hoàng-v-Nhâm tức Giỏ-mật-qui 25 tuổi vô nghệ nghiệp ở bãi Yên-phụ đánh một viên thanh tra mật thám thì đã phải bắt để giải vào tòa án

Vợ cả kiện vợ lẽ. — Mme Lương-thị-Tư 45 tuổi, buôn bán ở hàng Đào, số 85, kiện thị Thoanh là vợ lẽ của chồng, ăn cắp 700 hạt vàng giả 200 đồng tiền đi đâu mất.

VIỆC BẮC-KỲ

HÀ-ĐÔNG

Tại nhà-thương. — Cô Vũ-thị-Châm, khán-hộ tại nhà-thương Hà-đông, mới tự thể ngày hôm kia, hồi 12 giờ trưa qua để làm lễ an táng tại ở Cầu-giấy. Có đông người đưa tiễn. Các bạn đồng sự nam nữ tại nhà-thương Hà-đông và các nhà thương Hanoi, các cô giáo, các cô nữ học-sinh là bạn học với cô Châm trước cũng về đưa đám rất nhiều.

Đám cất đến quá một giờ chiều mới xong. H. B., lại cảo

Lại cướp đường — Bản quán tiếp được bài sau này, xin cứ nguyên văn đăng báo.

« Ngày phiên chợ Khuyến-lương mới rồi, một người dân-bà tên là Phượng ở làng Yên-lương (thuộc hạt Thanh-trì) buôn tôm cá bán ở chợ Khuyến-lương không hết, phải đem ra Hanoi bán. Lúc 5, 6 giờ chiều, người đàn-bà bán cá trở về, có kém 17 xu được năm đồng bạc, đi đến địa-phận làng có cái cầu sông xẻ, bỗng thấy 3, 4 đứa trong xóm làng ấy kéo ra bắt người dân bà ấy trói lại và bóc lột hết cả, lại bảo hễ kêu thì quan lớn giết chết, chúng cướp bóc lột xong chạy cả vào làng gần đấy.

Chợ này mỗi-ngày giờ cánh đồng mà ngồ đến lối 16i ngập khỏi đầu người, vì thế những quân vô loại hay tụ họp bè đảng lẫn nấp để cướp bóc lột những kẻ đi người lại.

Mong rằng sự này thấu đến tai quan trên, mình tra xét mà trừng trị cho quân hung ác ấy một cách rất nghiêm, để khách bộ-hành đàn bà con gái đi lại buôn bán khỏi phải sự tân bạo như thế nữa. Chỗ chúng hay săn đón cướp bóc lột người ta giáp giới địa phận hai hạt Thanh trì và Hoàn-long.

Một người nghe chuyện lại cảo.

BẮC-NINH

Hội Khuyến học — Tòa trị-sự hội Khuyến-học có nhời công bố để cầm tạ hội Đức-phong thể dục (Association sportive de Bắc-ninh) đã có hảo tâm mà gửi tặng một món tiền là bốn mươi đồng bạc (40 p.) để giúp vào việc quyên tiền làm nhà hội-quán của bản hội.

Bản hội từ ngày được phép quan Thống sứ cho thành lập đến bây giờ, hội viên mỗi ngày một đông. Hiện nay còn tạm thuê tại phố Nhiêu-xá, nhưng lâm được một cái nhà thật rộng rãi trong phố mà có thể họp đông người được, thì thật là khó qua. Kỳ đại hội đồng ngày đầu năm nay tính số hội viên, đã được hơn một trăm đóng, vậy hội-đồng định làm số quyên tiền các ông hội viên, các quan thân trong mười phủ huyện tỉnh Bắc-ninh. Bởi thế hội Đức-phong mới rõi có mở mấy ngày hội (thuê hát tuồng) để có động hộ cho bản hội, và lấy ra một món 4 p. giúp vào việc nghĩa cử này.

Hội chúng tôi xin cảm ơn lại một lần nữa cái lòng qui hảo của hội Đức-phong và mong rằng các hội chúng các nhà hảo tâm các tỉnh sẽ sẵn lòng mà giúp việc cất nhà hội quán của bản hội thì chúng tôi lấy làm kính phục lắm lắm.

Khuyến học hội lại cảo.

PHÚ-THỌ

Bến đò Hưng-hóa. — Đường xuống phà ở bến Hưng-hóa bị nước lên lở cả. Hễn bây giờ các xe không đi được

HẢI-DƯƠNG (Kinh-môn)

Dịch cờ bạc. — Bản-quán tiếp được hai bài sau này, tưởng nên đăng báo :

Nghe như tỉnh Hưng-yên thuộc tổng Cổ tân và xã Địch-sơn thuộc tổng Địch-sơn, phủ Kinh-môn có nhiều con-bạc đang sát phạt nhan hăng-hái lắm; cay ăn cay thua kể có đến đôi ba trăm. Người ta có nói rằng : những người gà chứa phần nhiều là đàn anh trong hạt cả.

Thịnh hành nhất là quan tướng sóc đĩa.

Ước ao mấy lời quê-kịch này đến tai quan sở tại nhất là quan trên có thể thám bắt cho mấy mẻ và trừng trị cho một cách rất nghiêm thì may ra mới tuyệt được.

Rượu hay nước lã ? — Tỷ rượu kia đã lâu nay, xem ra nhiều người ca thán về nỗi rượu nhạt.

Người ta nói rằng : người coi tỷ này có thói điêu-gian cứ bay pha nước lã vào rượu để bán được nhiều lãi. Sự ấy có thực hay không, xin ai có trách nhiệm xét hộ.

PHÚ-LÝ

Hỏa tai. — Hồi 2 giờ chiều hôm thứ năm, nhà tên Chát ở xóm chợ, bỗng sự đun nấu bất cẩn, mà lửa bốc lên cháy mất cái nhà tranh ba gian, thiệt hại chừng độ ba chục bạc. May khi ấy trời lại yên gió và lại có hạt mưa bay, nên chữa tắt được ngay, không cháy lan sang nhà khác.

Sư mở gì thế ? — Có một vị sư kia ở một cảnh chùa gần tỉnh lị. Chùa thì vắn lắm mà chùa có tiếng, song sư thì thật thấy lăng nhăng, ngày ngày sư vác ô đi hết nhà nọ đến nhà kia, tối tăm tài bàn, chè chè rượu rượu, có thì mà thôi đâu, thậm chí lại còn đan-líu với một ả nào đấy nữa nghe đâu sư này vốn là một anh lý-trưởng bị cách, nay mới mượn cảnh nhà làm chốn nương thân. Ở, mà đã đem thân nương nhờ cửa cảnh bỏ đề, sao không rốc một đạ quí y đầu phật. lại còn cứ chen chân vào cuộn bụi bồng, sao gọi được sắc không thị sắc. Sư đã vậy thì có chi đáng lăng lại chẳng cần ngăn đi, sao cứ để cho sư như thế ahỉ ?

NINH-BÌNH

Đường đi Phát-diệm. — Đi cầu đò ở kilo-mètre 15 + 100 đường số 10 từ Ninh-bình đi Phát - diệm bị hư hỏng. Phàm các xe nặng hơn một tấn thì cấm không được qua cầu ấy. Các xe khác qua cầu thì phải đi thong thả.

VIỆC KINH-ĐÔ

Mùa màng. — Mùa lúa tháng ba năm nay được mùa hiếm lắm; các điền gia nay đã khởi sự gặt lúa. Các miền ruộng sâu ruộng cạn cùng trồng nói đâu đó đều có về phong-năm lắm. Thật đã nên mừng thay! Đã thế lại thêm mấy hôm nay trời mưa lắm con rất to, các miền đất khô trồng khoai sắn bắp đỗ cũng được sinh sắc nhiều thật là năm nay phong điều vũ thuận nên hạnh phúc thay!

Kỳ hội đồng của hội Sử-tòa Hữu-ái trung-kỳ. — Chiều hôm 17 Mars hồi 5 giờ rưỡi tại nhà hội Quảng trí đã nhóm kỳ đại hội đồng để bàn những việc sẽ thi hành ở trong cái mục đích Hữu-ái chủ nghĩa của hội « Trung-kỳ Sử-tòa Nam quan viên » trong năm 1922 nầy; vậy hội đồng đã thuận y cả thảy 12 điều khoản của ông Nguyễn-đình-Chuẩn phán sự phủ Khâm-sứ là hội viên, những điều khoản ấy ông mới trù hoạch để tỏ bày cái tích chung với anh em trong hội đối với bản thân từng người một là thế nào và xin với chánh-phủ những khoản ấn bổ mà toàn cả liêu hữu được tự nguồng chung là thế nào, tưởng những điều khoản của ông Ng.-đình Chuẩn đã tỏ bày đó cũng là rất có cái giá-trị ở trong cái mục-đích Hữu ái và nghe đâu trong vài hôm nữa quan viên hội Hội Hữu-ái sẽ làm đơn xin với chánh-phủ Bảo-hộ các điều lược kể như sau nầy :

Thuộc về công việc của hội :

1· Tiền tuất cấp cho kẻ có nhi quả phụ của hội viên trước chỉ có 100 p. mà nay thêm đến 200 p. trong số ấy đã tính trọn cả số tiền mua lễ điếu.

2· Số tiền tặng cho các hội viên khi gặp sự tang thế (chết vợ) trước có 30 p. nay tăng thêm đến 50 p. tính cả tiền lễ phúng

3· Khi song thân của hội viên mất thời hội chuẩn tặng một số tiền 20 p mà nếu khi kẻ vong già sinh đôi ba người con toàn là hội viên của bản hội thời số tiền tặng ấy lại thêm lên đến 30 p.

4· Khi nào một ông hội viên vì bệnh tật mà phải về hoặc xin thôi hay là đảo hạn về hưu thời số tiền của hội tặng cũng được 200 p..

5· Số tiền góp hàng tháng trước có 0 p. 50 nay thêm đến 0 p. 70..

6· Số tiền vào phải nạp hội nhị.

7· Mỗi khi một ông hội viên nào được thăng chức phải nạp vào hội một số tiền là 2 p..

Thuộc về các ân huệ xin với chánh-phủ :

8· Xin tiền phụ cấp cho vợ con của kẻ từng sự công chánh-phủ (vì sự ấy cả ban trị sự của hội-đồng đã hội ý với ông Chuẩn mà làm).

9· — Xin về khoản tiền tuất-sĩ-quí; khoản ấy định xin nhà-nước cấp cho những kẻ có chồng từng từng sự với

MỚI XUẤT BẢN

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI

CỦA

Ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Dày 466 trang. — Giá bán 0 $ 60 một quyển

Tiền cước gởi là 0 $ 20

Vì quyển sách này nhiều trang, cho nên cần nặng

Bìa đẹp, chữ in rất rõ ràng, dày bằng ba quyển « ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG »

Bán tại bản-quán và các cửa hàng sách

Mua mau kẻo hết !

Chánh-phủ được 15 năm, có tiếng mãn cán mà chưa đúng lệ được dự phần hưu bổng, sẽ xin cho được dự lãnh hưu bổng hàng năm trong một kỳ hạn hoặc vài ba năm bắt thờ chồng nuôi con.

10· Xin thực thụ cho những viên tùng sự ở chức thì sai đã trọn cái niên hạn mà chưa được thực thọ mà những viên ấy đã được sử vào hàng thăng trật.

11· Xin tăng thêm bổng hưu hàng năm.

Xin tăng thêm số bách phần chi bách (100 pour 100) cho các hạng bổng hưu từ 24 p. đến 100 p. ; thất thập phần chi bách (70 pour 100) cho hạng bổng từ 101 p đến 150; tứ-thập phần chi bách (40 pour 100) cho hạng bổng từ 151 p. đến 300 p. ; nhị thập ngũ phần chi bách (25 pour 100) cho hạng bổng từ 301 đến 500 và thập ngũ phần chi bách (15 pour 100) cho hạng bổng từ 501 trở lên.

12· Xin trước liệt thứ tự theo chữ A chữ B đã định trong nghị-định ngày 15 Avril 1919 của quan Toàn-quyền Đông pháp, nay xin hoàn cải như sau này :

Tham-tá thượng hạng
(commis principaux)

	Thứ tư cũ	Thứ tư mới định theo
Nhất hạng 2.400 p.	A hạng nhì	B hạng nhất
Nhì hạng 2.188	—	—
Tam hạng 1.976	—	A hạng nhì
Tham-tá (commis)		
Nhất hạng 1.760 p.	A hạng nhì	A hạng nhì
Nhì hạng 1.540	—	—
Tam hạng 1.320	B hạng nhì	—
Tứ hạng 1.210	—	B hạng nhì
Ngũ hạng 1.100	—	—
Thông-phán thực thọ thượng hạng (secrétaire principaux)		
Cách ngoại		
Đặc hạng 1.540 p.	A hạng nhì	A hạng nhì
Nhất hạng 1.320	B hạng nhì	—
Nhì hạng 1.144	—	—
Tam hạng 1.074	C hạng nhì	—
Tứ hạng 996	—	B hạng nh
Thông-phán thực thọ (secrétaires)		
Nhất ngoại 918 p.	C hạng nhì	B hạng nhì
Nhì hạng 840	C hạng	—
Tam hạng 762	—	—
Tứ hạng 684	—	—
Ngũ hạng 606	C tứ hạng	—
Lục hạng 548	—	C tam hạng
Tuổi hạng 450	—	—

(Xem trang thứ tư).

NAM-BẢO 南

16, Phố hàng Bào, Hanoi

Bản-hiệu làm đủ cùng bạc đủ các kiểu, trông rất nhã-nhặn, bợn thời-nghi.

Ăn vàng điệp «Vinh-thịnh-Long» ăn giấy đeo tài-nghệ, kim tiền và kim-khánh (kiểu Hanh và kiểu Bắc.)

Ăn các thứ mặt-đá thực để làm nhẫn.

Ai giữ cũng làm vàng đồng tuổi, đồng nhẫn và đồng toàn bạc nén.

Bản hiệu chắc-chắn, cứ lấy sự tín-nhiệm làm gốc.

Được giữ cũng có nhiều tay thợ thực giỏi để làm hàng bán cho qui-khách muốn đặt lối riêng.

Bản-hiệu mới có lịch 1922 ở Pháp gửi sang để tặng các qui-khách đến mua hàng.

2045

NHÀ-ĐỂ HÀNG-ĐỒNG

70, Phố Hàng-Đồng, Hanoi

Nhà Đề quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mịc, đèn máy, đủ dùng như phòng khách Ôtên, có người hầu hạ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng. cải, và có tủ, có xiếm.

Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tối ngày nào cũng tên thăm hỏi mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiểu sản, huyết bạch, kiêm hoi, muốn chữa đề vào chữa cũng được (nằm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do

2057

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rõ rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt-quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. 2· Khi báo hết thì nhắc rằng hoặc mãng một tháng thì tự tiện gửi

PRIOR

Rượu sâm-banh tốt lắm

Nó là Vua các thứ rượu có bọt, mà lại là một thứ rượu có bọt của Vua dùng.

Société Française des Vins Mousseux Naturels

Ông G. BERCK, làm Đại-lý ở Hanoi.

Phàm các nhà có bán đồ ăn uống là có lệnh bán thứ rượu này.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SÁN-NHIÊN 榮

Tối thứ ba :

TRÁI DUYÊN KHÔN ÉP

Tục-ngữ có câu : « Trái duyên khôn ép ». Tích này thực là vở truyện-thần cận đại.

Tối thứ tư :

HIẾU NGHĨA HỒI LƯƠNG-DUYÊN

Tình cảnh hai người con gái rất là éo-le. Nàng Nguyệt-Kiều vì lòng thờ giận mà gây nên tai vạ, nàng Phương-Lan vì nỗi ân tình mà xin đi thế tế, sự tích rất là lạ lùng.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 29 Mars đến thứ ba 4 Avril 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

« MATHIAS SANDORF »

Chia làm 9 hồi

Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu-thuyết của Jules Verne

KỲ NÀY CHỚP HỒI THỨ TƯ

BẢN-TÌNH THIÊN NHIÊN VĂN BẢY !

Bi kịch ở các biển Bắc và Nam cực

Chia làm 5 đoạn

Có Noël Salpnam đóng trò

Hồi thứ IV, V và VII

TA HÃY BẮT MA

Hài kịch rất ngộ nghĩnh

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MÙI

85 giây nói 323

Nhà ba mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng ráng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hễy đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 48, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, E. Tạ-duy-Mùi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách mua hồi tháng cũ đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lắm ra không dặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình cáo qui-khách rõ cho về xin các nghề-tế rằng đã có lăng chấn-cổ-đồ bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 84 Hanoi,

Nay kính,
Ed. Montès,
84, Rue Paul Bert, Hanoi.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Kết quả về cuộc công thải — Mới có giấy báo cho biết tỉnh Thanh-hóa năy được đứng thứ nhì trong hạt Trung-kỳ về việc công-thải năm nay. Số tổng công thì tích này được hơn 17 vạn đồng

Thứ nhất thì Huế là nơi để đó và là nơi phồn thịnh đông đúc hơn hết, rồi thứ đến tỉnh Thanh-hóa được nhiều tiền hơn các tỉnh từ Trung-kỳ. Thật là vẻ vang cho tỉnh Thanh hóa

Sự kết quả hoàn toàn này là do ở sự khéo xếp đặt của quan Công-sứ, đã đi biết mọi nơi mà hiểu thị cho dân được hiểu hết các lẽ ích lợi và mọi sự cần cần của những phiếu công thải kỳ này.

Các cuộc tiến hành — Chuyến xe hỏa trưa ngày 23 Mars chạy đi Vinh có quan Hoàng Kém, bỗ chánh, đi cùng chức Tổng-đốc thay cho quan Hiệp-tá đại-học sĩ Tôn-thất-Trạm, về Tôn-nhơn-phủ ở Huế.

Trưa ngày 24 thì quan Hiệp-tá đại-học-sĩ Tôn-thất-Trạm lên đường về kinh cung chức.

Khi quan Tổng đốc mới lới thì cả hàng tỉnh ra ga đón rước một cách rất tôn nghiêm.

Còn khi quan Hiệp tứ biệt tỉnh này thì cả hàng tỉnh lên ngài một cách rất long trọng, tại ga có đủ hết mọi hạng người trong tỉnh, các quí quan, các viên phủ huyện, các viên thông-phán, ký-lục các tòa các sở, các thân hào công bưu-quan, tư-gia thuộc-viên, văn vân, đều tề tựu cả. Quan Công-sứ có mở cuộc săm-banh lại nhà ga để thiết các ngài cùng các quí-quan. Trong khi nâng cốc rượu thì quan Công-sứ có nói mấy lời khen-ngợi tiễn biệt quan Hiệp.

Khi xe chạy có đốt pháo kinh mừng.

Cũng chuyến xe ấy có ông Nguyễn-tăng Cự, đệ nhất thượng hạng lục-sự về hưu-trí tại Huế.

Ông làm việc ở tỉnh này đã lâu năm và là người rất tử tế, cư-xử với ai cũng có cái tình trung hậu và nhã nhặn, các anh em bạn hữu ra tiễn ông đông lắm.

Những chứng đã kể trên kia sinh ra có độ là bởi vì sâu máu. Phải bệnh thì ngứa ngáy rất là khó chịu. Muốn chóng khỏi nên dùng thuốc:

Dépuratif Richelet

mà các lương-y cả toàn-cầu điều cho là công-hiệu hết. Dùng nó thì bệnh dù mới hay lâu cũng điều khỏi cả; chẳng những nhà được các chứng ấy mà thôi lại trừ cả các chứng đau xương nhức đầu.

LỜ	BẮC LÁO
12 ngày khỏi	1 tháng

Thuốc này có bán ở các hàng tục hợp to

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có viết gì viết thư đến hỏi báo-quán, thì các ngài cứ cắt lấy cái tờ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy ấy cũng được, để cho người làm có tìm kiếm. Các các ngài thường hay kỳ tên vẽ. tắt, hoặc tuồn quá, không sao đọc được, thành ra nhiều khi bản-quán không biết ai mà trả lời.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRERES
ở Hanoi-Haiphong,
và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.
2081

NHÀ TẮM VỆ SINH
65, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)
2096

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » ở Phố hàng Trống. **Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.**

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBE *để chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai
Theo toà mới — Muốn dùng thuốc này phải có đơn quan Bác-sĩ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc nhuận trường, mát mặt không muốn làm sức gì, dùng thuốc này hay lắm!

Mấy thứ bán-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước dùng lọ kinh-niên vào ống như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*
Thuốc ho-gà SIROP PECTORAL *cho cả trẻ nhỏ.*
Thuốc lào *chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lào hiệu MONTÈS
thuốc nặng, 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc nhẹ, 1 $ 80 một chai
Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques ni thứ thuốc bienhorriciés của Bản-hiệu thì chắc khỏi, Thuốc này đã chữa được rất nhiều người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đau bí quặt: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, nhức đau lưng, gia con, uống thuốc này đi mọi mẩu xấu lấy lại màu tươi trong mình để lưu kiến.

ĐỒ BUỘC THUỐC
đã dùng để thí-nghiệm hóa-học

ĐỒ MÔ-SÊ
Kính-lúp, đồ-ánh, thuốc-ánh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Hydro và thuốc Fromore
Bán cuộn và bán lẻ
Bán rất rẻ bán lẻ

« THUỐC DÉRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai khi mới hay cũ. Dùng thuốc này rồi thì nên uống thuốc nào cho tiện ngay! Dùng thuốc thuốc thì nên cần phải uống thuốc nào thì mấy chốc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí: vì chẳng hại gì đến sinh dục, lại bổ ích cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một thời thì nên mua một chai lớn 1 litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

XE NHÀ AI HỒNG
LỐP (Enveloppes)
Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG
HANOI
Mới có Enveloppes
Chambres à air — Dissolution
hiệu « A. SOLY »
để thay vào bánh xe nhà cao xu
Giá rẻ.
Xin mua mau kẻo hết.

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Quí và Phủ-Quí ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Quí có 3 phiên chợ Hữu buôn bán rất lắm, các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đông-hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng kh lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giây thiếp trước cho bản ty. Bổ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiếu thì đánh giây thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare ; — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giây thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.
3012

NHÀ MÁY ÉP DẦU
ĐÁNH GIÂY THÉP GUILERIE HANOI
ĐỈNH-XUÂN-MAI
GIÂY NÓI 324
CÔNG-TY
Phố Đường Mới, số nhà 8, Hanoi
(Gần nhà thương chữa mắt)

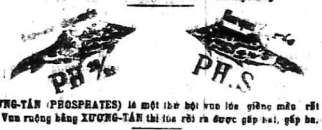
Có bán đủ các thứ dầu Annam, các thứ khô dầu để bón ruộng. Giá phải chăng, dầu thực trong sạch. Lại có mua cả các thứ hạt dầu
2017

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES
TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN
Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.
Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe **Ô-TÔ** cho các qui-khách đi ga, hoặc đi các tỉnh
Giây nói số : 280 — hoặc số : 150
Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán
2043

SOCIETE DES PHOSPHATES DU TONKIN
133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN (PHOSPHATES) là một thứ hột vun tốt giống mầu rất tốt, Vun ruộng bằng **XƯƠNG-TÂN** thì lúa rất ra được gấp hai, gấp ba.

Hội chúng tôi tỉnh nào cũng có người đứng ĐẠI-BIỂU

Ai muốn hỏi bán gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, (133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, bằng lấy tại nhà-máy ở Haiphong
2 $ 00 một tấn PH. 49/24. Thứ hột để vun ruộng-chua.
2 $. 00 một tấn PH. S Thứ hột này thường dùng cả ruộng-chua, ruộng-cạn
3026

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ
Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHAIGNEAU, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 5 $ 00
Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem lời lẽ rất dễ dàng lý-thú.

№ 88

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Cô phu-nhân nói :

— Nhà ta đây vốn là công-hầu quan già, mấy năm trước đây con còn tí tuổi, mẹ là dân-bà, con nên chưa bày ra cuộc hoa-đăng để mua vui Nay con đã trưởng-thành, lại sắp đến tiết nguyên-tiêu, ta cũng nên gọi mấy tên thợ làm đèn, để bày ra cuộc hoa-đăng mới phải. Sao con chẳng nghĩ đến việc gì cả ?

Lưu-khuê-bích nói :

— Con vẫn muốn bày ra cuộc hoa-đăng, nhưng chỉ *sợ* người ta chê-cười. Chúng lại bảo nhau : nhà ta là nhà thế nào mà dám bày ra cuộc hoa-đăng.

Cô phu-nhân không bằng lòng mà bảo rằng :

— Nhà ta phú-quí nhất trong triều-đình như thế này mà bày ra cuộc hoa-đăng, còn sợ người chê-cười, thế thì không biết nhà ai mới có thể bày ra cuộc hoa-đăng nữa.

Lưu-khuê-bích nói :

— Số là con chưa lấy vợ, con sợ người ta bảo rằng vì không lấy được vợ, cho nên phải bày ra cuộc hoa đăng.

Cô phu-nhân nghe nói, nổi giận mà rằng :

— Ta đã nhiều lần hỏi vợ cho con, chỗ nào con cũng từ-chối, thành ra đến bây giờ ta vẫn chưa có con dâu, nghĩ cũng lấy làm bồ-hẹn. Ta không trách con thì chớ, cớ sao con lại còn dám nói câu ấy. Nào có phải là ta không lo vợ cho con đâu.

Lưu-khuê-bích nói :

— Không phải là con không muốn lấy vợ chỉ vì con đã quyết chí, nếu không lấy được *Mạnh-lệ-quân* thì con đây cũng liều bỏ quả xuân-xanh một đời

Cô phu-nhân nghĩ thầm : *Hoàng-phủ thiếu-hoa* ngày nay cả nhà bị hại, nhưng *Mạnh si-nguyên* vốn dòng thi-lễ, khi nào chịu cả-g á cho con Mà nếu không cái-giá thì làm khổ con một đời. Chi bằng ta tâu với triều-đình giáng chỉ cho *Mạnh-lệ-quân* kết duyên với con ta, thế thì nhà họ *Mạnh* cũng khỏi chịu cái tiếng cải-giá

Cô phu nhân nghĩ vậy, mới bảo *Lưu-khuê-bích* rằng :

— Con đã tham-luyến cái nhan-sắc của *Mạnh-lệ-quân* thì để ta dâng hiểu rồi bảo chị con xin với triều-đình giáng chỉ cho *Mạnh-lệ-quân* được kết duyên với con, con nghĩ thế nào ?

Lưu-khuê-bích mừng rỡ mà rằng :

— Nếu con được *Mạnh-lệ-quân* làm vợ, còn gì mãn-nguyện cho bằng ! Nhưng thân-mẫu có dâng biểu thì chớ nên nói thực là con chỉ trúng có hai phát tên mà mất thể-diện, cứ nên nói là con cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đều trúng cả ba phát tên. Con bẩm trước, *Hoàng-phủ thiếu-hoa* bẩm sau, thế mà *Mạnh-si-nguyên* sợ cái uy-phong của *Hoàng phủ-kinh*, lạ đem con gái định gả cho nhà *Hoàng phủ*, thật là một sự bất công. Thân-mẫu có tâu như vậy thì con mới giữ được thể-diện.

Cô phu-nhân liền sai người theo lời *Lưu-khuê-bích* nói mà thảo một tờ biểu. Lại viết một bức thư riêng gửi cho *Lưu-tiếp*, để *Lưu-tiếp* bảo con gái là *Lưu* hoàng-hậu tâu với thiên-tử cho.

Lưu-khuê-bích lại gọi tên người nhà là *Lưu-thăng* thưởng tiền lộ-phí cho, và dặn rằng :

— Nhà-ngươi nên phi ngựa tiến Kinh, khi vào bái-yết *Lưu* quốc-trượng cứ nói là ta trúng cả ba phát tên, nhưng *Mạnh-si-nguyên* sợ uy-phong của *Hoàng-phủ-kinh* mà gả con cho nhà *Hoàng phủ*, chứ nhà-ngươi chớ có nói thực

Lưu-thăng vâng mệnh, thẳng đường tiến vào Kinh-thành, tìm đến dinh *Lưu-tiếp*. *Lưu-tiếp* cho vào, *Lưu-thăng* sụp lạy, rồi đệ trình một tờ biểu và một phong thư. *Lưu-tiếp* mở thư ra xem, hớn-hở mừng lòng mà bảo *Lưu-thăng* rằng :

— Ừ ! có như thế mới tỏ được cái thế-lực của nhà hầu-tước này !

Nói xong, truyền cho *Lưu-thăng* vào nhà trong yên nghỉ, rồi vào nói chuyện với nàng *Ngô-thục*, và bảo nàng *Ngô-thục* đến sáng hôm sau thì mang tờ biểu vào nói với *Lưu* hoàng-hậu. Nàng *Ngô-thục* vâng lời. Sáng hôm sau mang tờ biểu vào cung. *Lưu* hoàng-hậu mời ngồi, truyền cung-nữ pha trà.

Khi uống trà xong, *Lưu* hoàng-hậu hỏi :

— Chẳng hay nhà ta vẫn được bình-yên cả đó chứ ? Tôi ở trong thâm-cung này, lấy làm nhớ lắm, mà không thể nàng ra thăm được.

Nàng *Ngô-thục* nói :

— Nhà vẫn được bình yên cả, hoàng-hậu không cần phải lo ngại. Chỉ có Đệ-nhị-quốc-cữu (trỏ *Lưu-khuê-bích*) chưa định hôn, cho nên *Cô* phu-nhân bèn tới vào nói với hoàng-hậu, để hoàng-hậu tâu cùng thiên-tử cho.

Nói xong, liền cầm tờ biểu đệ trình *Lưu* hoàng-hậu, *Lưu* hoàng-hậu kinh ngạc mà hỏi rằng :

— Thân mẫu ta cũng không sớm lo liệu. Nhị đệ năm nay đã 17 tuổi mà *có* sao lại vẫn còn chưa định nhân-duyên ?

Nàng *Ngô Thục* nói :

— Xin hoàng hậu cứ xem tờ biểu, sẽ hiểu hết đầu đuôi.

Lưu hoàng-hậu mở tờ biểu xem, trong lòng cũng đoán ngay là nhị-đệ lết không trúng được cả 3 phát tên, cho nên *Mạnh-si-nguyên* mới gả con cho nhà *Hoàng-phủ*. *Lưu* hoàng-hậu bảo nàng *Ngô-thục* rằng :

— Việc này chắc là tại nhị-đệ ta tham-luyến cái nhan-sắc của họ *Mạnh* đó thôi. Nhưng *Hoàng-phủ-kinh* đầu hàng quân giặc, ngày nay cả nhà đều bị trọng tội. *Mạnh-si-nguyên* lẽ nào lừa gã, thật là làm hại con gái. Vậy để ta tâu thiên-tử, cho *Mạnh-lệ-quân* được kết duyên với nhị-đệ, khiến nhị-đệ được thỏa lòng ao-ước xưa nay.

Nàng *Ngô-thục* cúi tạ xin ra, *Lưu* hoàng-hậu nói :

— Không nhẩy khi nàng vẫn còn đây ? ăn là bảy ở đây cho tiện với ta đi !

Nàng *Ngô-thục* từ tạ mà rằng :

— Đa tạ cái lòng trân-trọng của Hoàng-hậu, nhưng tôi chờ về, e quá cố-trượng ở nhà trông đợi.

L ưu hoàng-hậu nói :

— Nếu vậy thì nàng nên về.

Nàng *Ngô-thục* cáo từ ra về, Một lúc nữa, vua Thành-tôn bãi triều về cung, *Lưu* hoàng-hậu ra đón, rồi truyền cung nữ pha trà mừng. Trong khi uống trà, *Lưu* hoàng-hậu tâm tình cười, không nói chi cả.

Vua *Thành-tôn* hỏi :

— Hoàng-hậu cười cái chi thế ?

Lưu hoàng-hậu đứng dậy mà rằng :

— Vì tôi Ro-mẫu tôi ở *Vân-nam* có dâng biểu tâu xin bệ-hạ một việc, vì thế mà tôi buồn cười.

Vua *Thành-tôn* hỏi :

— Chẳng hay tâu việc chi thế ? Hoàng-hậu nói cho tôi nghe.

Lưu hoàng hậu nói :

— Xin bệ-hạ xá tội, tôi mới dám tâu.

Vua *Thành-tôn* nói :

— Hoàng-hậu cứ nói, trẫm xá tội cho.

Lưu hoàng-hậu cầm tờ biểu đệ trình vua *Thành-tôn*, vua *Thành-tôn* mở xem, ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi tâm-tỉnh cười mà bảo *Lưu* hoàng-hậu rằng :

— Tờ biểu này tâu không được thực, *Mạnh-si-nguyên* đã là Bình-bộ thượng thư, hà lại không biết rằng cái uy phong của *Lưu* quốc-trượng gấp mấy *Hoàng-phủ-kinh*. Nếu *Lưu-khuê bích* trúng cả 3 phát tên thì khi nào *Mạnh-si-nguyên* lại không gả *Mạnh-lệ-quân* cho.

(Còn nữa).